

Pesamezna številka stane 1 din.

Naročilna lista: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din.
Člani Jugoslavije: Celo leto 140 din. Inse-
rati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Uredništvo sprejema naročilno, inserate
in reklamacije.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravišstvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more
govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.
Rokopisi se ne vračajo.

Nezapriete reklamacije po poštnine prosila
Telefon Interurban št. 113.

12. številka.

Maribor, dne 28. januarja 1925.

Letnik XVII.

Policija proti sodniji.

Iz vladnega kroga se razglasa, da so se spori med člani vlade poravnali na ta način, da so samostojni demokrati, zlasti pa državni podtajnik dr. Wilder, izgubili ingerenco na razne stvari. Kaj tvori pravzaprav nesoglasja v vladi in kako si je vlada sedaj poboljšala svoj položaj? — Prvi in glavni vzrok sporov tvori stara in sedaj v volilni dobi še posebno razneta radikalna mržnja do samostojnih demokratov. Ta skupina 15 poslancev hoče politično živeti na stroške in škodo radikalov in njeni agitatorji so tako zagrizeni, da v nasilni politik ne udrihajo samo po opoziciji, ampak tudi po svojih vladnih zaveznikih. To mržnjo izkoriščata in netita še posebej hrvatska uskoka dr. Šumrin in dr. Drinković, da bi se Hrvatom pokazala kot nekaka nasprotnika obznane in cele nasilne politike.

Če so se med vladnimi člani zaenkrat zopet uravnala vprašanja ingerence na razne stvari, je to »ravnotežje« lahkoprav zanimivo, ni pa s tem poboljšal položaj vlade. Vlada je odgovorna za vsa svoja dela in za vse svoje organe ter si izstavlja najslabše spričevalo v vsakim poskusom zavračanja odgovornosti. Da bi bila internacija vodstva HRSS delo zagrebske policije, je pač najnerodnejši izgovor, ko policija ne more biti neodvisna od notranjega ministrstva in ko se neprestano poroča, koliko vprašanj in navodil se že tako dolgo izmenjuje med ministrom v Beogradu in med policijo v Zagrebu v preiskavi o »veleizdajniških« pripravah HRSS.

V položaju, ki nastaja s tem, da se vlada odreka in otreša svoje popolnoma gotove odgovornosti, se je popolnoma znašel šef zagrebske policije. Policaj imenitno sledi svoji vlogi. Ministrstvo policije pravi, da ne odgovarja za dela svojih podrejenih organov in ti sklepajo sedaj iz tega, da lahko teptajo zakone ter zmerjajo na sodnike in sodnijske sklepe.

Šefa zagrebske policije je posetil dopisnik beograjskega »Vremena.« Ta list je režimski in policijski šef se je čisto po režimski razgovoril s svojim posetnikom ter ni najbrž niti mislil na to, da bi znal novinar svoj poset opisati v vsej podrobnosti in značilnosti. Poročevalec režimskega lista je to v vsakem oziru prav dobro zadel. Ali iz velike točnosti, ali iz prepričanja, da ima policijski šef prav, to se ne bo dalo dognati, gotovo pa je, da je njegovo poročilo imenitna slika režima in njegovih organov.

Poročevalec opisuje, v kako silno razburjenem stanju je našel policijskega šefa. Ves je bil bled in tresel se je od jeze. Že pri vratih ga je sprejel z besedami: »To je nezasiškan škandal! Prava anarhija je tu pri nas nastala. Telefgrafiral sem že ministrstvu policije, naj sežge vse zakone in ustavo, ker se je zagrebsko sodišče odtrgalo od države in začelo teptati in podirati, kar bi moralo braniti. Zagrebsko sodišče ne prizna več države in državne oblasti! — V tem tonu je šlo naprej in policijski šef je pri tem še razburjenost citiral in tolmačil nekatere odstavke iz »zakona o zaščiti države.« Obiskovalec seveda ni utegnil ali pa ni zmislil, da bi policijskega šefa opozarjal na druge važnejše zakone. Svoj jezni izbruh je policaj takole zaključil: »Zagrebski sodbeni stol se je odtrgal od države, sodniki so šli med hajduke! Posebno močna metla bi morala priti iz Beograda, da pomete preostalo avstrijskino! Pa ne samo pomesti, za-preti jih je treba...«

Beograjski poročevalec je razburjenost policijskega šefa dobro in točno opisal. Mogoče iz navade, kakor se opisujejo natančno tudi na ulici ljudje, ki se razburijo in kolonejo vse mogoče iz raznih razlogov. Človeka na ulici hudo pestijo za vsako nepremišljeno besedo, policijskega šefa pa ne bodo in naj še tolikokrat vpije, da so šli sodniki med hajduke. Notranji minister ne odgovarja za dela svojih podrejenih organov in teh tudi ne kliče na odgovornost.

Režimovci bodo lepo čakali, kaj se bo vse izcimilo iz tega policijskega napada na sodišča in sodnike. Če se izcimijo nezaupanje do prečanskih sodnikov v prvi vrsti in do pravosodja sploh, komu more biti to ljubše kot samostojnim demokratom najprej in potem tudi mnogim radikalom, če bi se pa stvar zaostila proti šefu policije, ki je itak prišel z režimom in bo z njim tudi šel, bodo pa zopet rekli: Mi ne odgovarjamo in on ne odgovarja. — O tem se bodo režimovci samo še kratek čas razgovarjali, kajti že 8. februarja bo narod temeljito povedal svoje mnenje o odgovornosti.

Politični položaj.

Veliko zborovanje dr. Trumbića v Zagrebu. V nedeljo dopoldne se je vršilo v Zagrebu volilno zborovanje dr. Trumbića kot nosilca liste za mesto Zagreb. Že dobro uro pred shodom je bila dvorana Music Halla natlačena polna in tisoči so se zbirali zunaj na ulici. Glavni govornik, dr. Trumbić je v temeljitem govoru razložil državni problem, napore in nakane vladajočih strank za ohranitev oblasti, delo Jugoslovanskega odbora med vojsko ter s pravniškega in državnega vidika vse krivice proti vodstvu HRSS in proti hrvatskemu narodu. Zborovalci so enodušno manifestirali, da se

hrvatski narod ne punta, ker ni suženj, ampak da se bori za svoje pravice kot narod in da mora tudi zmagati kot enakopravni hranitelj in činitelj države. — Po zborovanju so zopet orjunci napadli zborovalce, ki so v impozantnem sprevedu spremljali dr. Trumbića in policija je zopet po svoji stari navadi »uradovala«.

Nacionalni blok, ali pa diktatura. Režimski časopisi, zlasti beograjski »Balkan«, so se na široko razpisali o volilnih rezultatih. Napovedujejo seveda odločno zmago sedanjega režima, toda iz pisanja je razvidno, da zmage niso ravno sigurni, ker na koncu vsakega zmagoslavnega članka pridejo na dan z grožnjo, da bo v slučaju vladnega poraza prišla diktatura. Diktaturo posebno priporoča organ smaovcev, novosadska »Zastava«, ki je sestavila že cel načrt take bodoče vlade, ki naj edina še poskusi rešiti potaplajočo se ladjo PP. Iz vseh takih nasvetov je razvidno, kako primitivne pojme imajo velesrbski krogi o vladanju take države, kot je Jugoslavija.

Kipar Meštrovič o razmerah v Jugoslaviji. Na čast svetovnoznane kiparja Ivanu Meštroviču so priredili v New Yorku, kjer so sedaj razstavljeni njegova dela, velik banket, katerega se je udeležil tudi znani angleški publicist Scotus Viator ali s pravim imenom Seton Watson. Pred odličnim ameriškim občinstvom je govoril tudi Ivan Meštrovič, ki je v svojem govoru naglasil svoj kmečki rod in obžaloval, da se hrvatskim kmetom, ki tvorijo eno tretjino prebivalstva cele države, onemogoča in prepoveduje pri volitvah svobodno izraziti svojo voljo. Veliki umetnik je dalje odločno zanikal trditve, da bi bili hrvatski kmetje boljševiki. — Za Meštrovičem je govoril Seton Watson, ki je slikal boj med evropskim zapadom in orientom kot glavni vzrok večne krize v Jugoslaviji. — Meštrovičev nastop v Ameriki je omenil tudi dr. Trumbić na svojem nedeljskem shodu v Beogradu, češ: naš slavn rojak se nikdar ni bavil s politikom, živi samo za umetnost, nikdar doslej ni javno govoril, sedaj pa ne more več molčati nad krivicami, ki se godijo njegovim rojakom.

Hlinka o Radiću. Vodjo slovaške ljudske stranke in prvobornika za avtonomijo Slovačkov, Hlinko, češki časopisi radi primerjajo z našim Radičem. Hlinka je na to primerjanje odgovoril: »Razmere, v katerih žive Slovaki, so precej slične hrvatskim. Oba naroda sta avtonomistična. Toda mišljenje slovaške ljudske stranke se ne krije z idejami Radičevcev. Naš ideal ni seljačka republika, ampak popolna avtonomija Slovačkov v okviru čehoslovaške republike. Mi obojujemo Radičevo pot v Moskvo. Jaz osebno se nisem nikdar sestal z Radičem ter ga ne poznam. Zdi se mi pa, da je njegov program preveč radikalen. Odbrajati pa tudi ne bi mogel, če bi se Radič nevarnosti aretacije strahopetno umaknil. Pašičeva nasilja ne bodo mogla uklo-niti hrvatskega naroda.«

Volilno nasilje.

Volilni teror je vedno večji in notranji minister dobiva iz cele države vse polno protestnih brzojavov. Demokratski poslanec Rafajlovič piše, da je veliki župan vranjske oblasti s celim uradniškim kadrom razvil veliko agitacijo za radikale. Policija se poslužuje sredstev, katerih se dosedaj v Srbiji še ni poslužil noben režim. Zapirajo vse povprek. Med drugimi je veliki župan zaprl ponovno dva kandidata z liste poslance Rafajloviča in nekega drugega kandidata je imel v zaporu dva dni in dve noči brez hrane. Posebno izvršuje teror proti čuvarjem škrinjic in jih silijo, da se odnečejo temu mestu. Poslanec Rafajlovič končuje svoj protest s sledečimi besedami: »Obveščam Vas o tem, g. minister, vendar izjavljam, da tega ne delam s tem namenom, da bi se pritožil, ker od tega ne bi imel koristi niti jaz, niti moji izmučeni prijatelji. Hočem Vas samo opozoriti, da tako nasilje, ki ga Vaši organi izvršujejo, lahko nekega dne prepriča vse nezakonito preganjanje ljudi, da jim je rešitev le v samoočrambi. Vprašam Vas, kaj bo potem?«

Divjaški napad navodstvom nemške stranke.

Ker so shodi prepovedani, je imel voditelj Nemcev, poslanec dr. Kraft, zadnji teden v somborskem okrožju volilne sestanke. V nedeljo zvečer se je z nekaterimi drugimi poslanci z avtomobilom pripeljal v vas Novi Sivec, ker je zvedel, da so tam nevarno ranili odbornika stranke Karinsa. Ranjenega so našli ob cesti v nekem hlevu in dr. Kraft je ravno pripravljel njegov prevoz v somborsko bolnišnico, ko so iz občinske hiše pridrli srnaovci in drugi režimovci, oboroženi z revolverji, palicami in motikami ter začeli udrihati po ljudeh, ki so se ukvarjali z ranjencem. Napadeni so bili brez orožja in kmalu sta ležala poslanca dr. Kraft in dr. Grassel težko ranjena na tleh. Policajev in žandarjev ni bilo mogoče doklicati in divjaški napadalcu so se po krvavem delu nemoteno razgubili. Okrajni zdravnik je prožil vsem ranjencem prvo pomoč, ranjenega dr. Grassela je dal tudi prepeljati v somborsko bolnico, dr. Kraft je pa tako hudo ranjen, da ni za prevoz in ga je moral zdravnik vzeti s seboj na svoj dom. — O zločinu je poslanec dr. Teubel obvestil vlado.

Volilna bitka v Črnigori.

V soboto so imeli zemljoradniki veliko zborovanje v Danilovgradu v Črnigori. Zbralo se je nad 3000 seljakov, policija je pa trikrat naskočila na to zborovanje. Zborovalci se niso dali razgnati, ampak so policijo nagnali v kasarno in zaprli. Po zborovanju so policijo zopet izpustili iz kasarne. Ko so policaji dobili pomoč in so hoteli prijeti zemljoradniške poslance in govornike, so bili ponovno odbiti.

Nasilje po drugih krajih.

Iz Bosne in Hercegovine je dospela v Beograd sledeča brzojavka: V Jajcu sta bila brez povelja aretirana dva, v Kuzresu pa eden zemljoradniški kandidat in vsi najuglednejši člani stranke. Nasilje je hujše kot leta 1914. — Iz vasi Bosiljevo so prignali do malega vse vaščane, zvezane z verigami, v policijski zapor okraja Vrbovska, 26 km daleč, peš 13 ur. Preganjanje traja že od začetka obznane, cele vasi priženejo od daleč v zapor, čez par dni jih izpustijo, potem pa zopet aretirajo. Dr. Spaho je v imenu muslimanov iz Bosne poslal kralju obširen protest proti terorju v Bosni in Hercegovini. V svojem protestu našteva več slučajev, med drugim to, da radikalni poslanci in ministri agitirajo s tem, da so muslimani v Bosni in Hercegovini »narodna manjšina.«

Po svetu.

Kako se skušajo Bolgari rešiti pred režimskim nasiljem. Angleški in francoski konzulat v Sofiji sta dobila od celih bolgarskih vasi prošnje, naj se prebivalcem podeli angleško ali pa francosko državljanstvo, da dobijo varstvo imetja in življenja, ki je skrajno ogroženo od sedanjega bolgarskega režima. Ko je bolgarska vlada za te prošnje, je dala v vaseh, kjer bivajo prošnjiki, porušiti vse zadružne stavbe in naprave.

Teror italijanskih fašistov. Zaplembe italijanskih opozicijskih listov se nadaljujejo po celi deželi, fašistovski režim pa začenja razganjati tudi društva, ki so mu nasprotna. Med prvimi je na vrsti društvo vojnih udeležencev-bojnikov (kombatentov), kateremu hoče vlada odstaviti vodstvo in imenovati fašistovskega komisarja. Voditelj te organizacije, poslanec Viola je izjavil, da sovraži režim društvo radi znanega assishega sklepa, s katerim so kombatenti ločili svojo stvar od fašizma. V organizaciji je samo 10 ali največ 20 odstotkov fašistov. Dne 14. t. m. je fašistovski direktorij poslal podrejenim skupinam okrožnico, v kateri jim naroča, naj povzročijo, da bodo kombatenti pošiljali vladni protestne brzojavke proti sedanjemu vodstvu kombatentske organizacije.

Rusko-japonska pogodba. Sovjetski listi toplo pozdravljajo sklep rusko-japonske pogodbe ter naglašajo, da se je s tem znatno povzdignil mednarodni položaj obeh držav. Ruski zunanji komisar Čičerin je dobil iz Japonske od gospodarskih in trgovskih krogov mnogoštevilne pozdrave povodom te pogodbe.

Volilno gibanje.

Mariborčani! Danes ob 8. uri zvečer se vrši v dvorani Zadružne gospodarske banke shod stranke Bratskega sporazuma. Na shodu bo obširno poročal znani rodoljub dr. Boža Marković. Za ta shod vlada veliko zanimanje v vseh mariborskih krogih, izvzemši Žerjavovce, za katere bo ravno to zborovanje res prava »žerjavica«.

Veličasten dr. Korošec shod v Šmarju pri Jelšah. V nedeljo, dne 25. januarja je bil brez bobnanja po časopisju in po letakih sklican v Šmarje pri Jelšah shod SLS. Na shodu, kateremu je predsedoval g. Turk, je nastopil kot glavni govornik naš voditelj dr. Korošec. Pred več nego 300 udeleženci iz šmarskega in sosednih okrajev je dr. Korošec govoril o korupcionističnem in nasilnem ter brezvestnem šarenju z lepo našo domovino. Po končanem govoru dr. Korošca so mu zborovalci navdušeno in enoglasno izrekli zaupnico. Ta veličasten shod je bil jasen dokaz, da v šmarskem okraju pri teh volitvah ne bo prostora za izdajalske strahčice: Žerjavov, Pučjev, Ravnikov itd.

Kako zborujemo mi, in kako zborujejo Žerjavovci in Pivkovi. Državni nastavljenec nam piše: V torek, dne 27. t. m. sem se udeležil dobroobiskanega volilnega shoda SLS pri »Puntigamu« v Mlinski ulici. Govornika poslanec Žebot in dr. Vebler sta govorila stvarno in prepričevalno. Osebnih napadov in klevetanja, kakor sem ga slišal na Pivkovem shodu v Narodnem domu, na shodu SLS ni bilo. Poštena kritika, jasen program s točno določenimi cilji, kakor sta nam razlagala govornika, to je, kar se nam dopade. Državni nastavljenec že vemo, katera stranka je najbolj poštena. Volili bomo Slovenski ljudsko stranko. Naše kroglice bomo spustili v Koroščevo in Žebotovo prvo škrinjico.

Dr. Lipoldu se je na Pesnici pri Kerenčiču presneto slabo godilo. Na Lipoldovi strani sta bila samo nadučitelj From od Sv. Kungote in lajtersberški gosposki kmet Janžekovič. Advokatu Lipoldu in njegovim spremeljevalcem so volilci tako izpraševali vest, da je dobri možek po shodu milo tožil: »V teh krajih pa res ni nič za narediti«. Verjamemo g. Lipold. Dne 8. februarja bosta vidva z Pivkom videla, da tudi v Mariboru ni za tako stranko, kot je vaša, »nič za narediti«.

Narodni blokaši pri Sv. Bolfenku pri Središču. Nedavno so imeli središki liberalci pri Trstenjaku shod, na katerega so pripeljali že predpoldne sodček vina za mazanje jezikov. Ker pri Sv. Bolfenku ni demokratov, so jim prišli na pomoč naši samostojni, ki pa niso nič ploskali izvajanjem urednika Spindlerja in mladega Robiča. Bili so hudi, ker so demokrati posadili Pucija na kahljico. Navdušenja ni bilo prav nobenega in samo stari Masten je ob koncu pritrdil, da delajo liberalci samo za svoj žep. Pri Sv. Bolfenku bo demokratska škatljica prazna, samostojni bodo dobili par kroglic od Zabavnikov in Tomažiča, vse druge kroglice pa bodo padle v prvo škrinjico, v škrinjico slovenskega ljudstva.

V Mozirju je imel Narodni blok v nedeljo, dne 18. t. m., volilni shod, na katerem je delal reklamo za PPZ režim kandidat g. Lesničar iz Celja. Hvalil in priporočal je našim fantom vojaško službovanje v Srbiji kot zelo koristno. — Da je to res, je najboljši dokaz, ker je tukaj pred kratkim umrl fant V. Kos kot žrtev pri vojaki v Srbiji dobljene malarije. — Davčno vprašanje in agrarno reformo je obravnaval kandidat tako bistroumno, da najbrž svojih izvajanj ni sam ni smatral resnim, še manj pa kdo izmed poslušalcev, vstevši naprednjake, kar jih pa ne bo de motilo, da ne bi svojih glasov oddali privrženec Pašičeve brade. Osebito trgovec Kostanjšek se je osebno potrudil kot kočijaž izkazati bodočemu »kandidatu na razpoloženju« kolikor mogoče veliko uslužnega, kar bo treba v bodočnosti upoštevati.

Volilci SLS!

Naša škrinjica je

PRVA

„Ausverkauf“ policaj-demokratske robe.

Iz občine Sv. Krištof pri Laškem poročajo:

Srbi in Hrvati imajo preveč sliv in prašičev, zato jih izvažajo. Krištofčani pa imamo čez domačo potrebo demokratov, zato smo jih tudi začeli izvažati. Najprej smo poslali preko občinske meje svojega odbornika Kokolja, in sicer Trboveljčanom za gerenta. Možak nam je zdaj iz srca hvaležen, da mu nismo privoščili županskega stolca krištofske občine, ker v Trbovljah »zasluži« kot gerent v enem mesecu več, kakor bi dobil tu v štirih letih kot župan. Trboveljčani pa so nam tudi hvalježni, ker mož zna delati »red«. Vse klenikarne uslužbenke je odpustil, in pogrebni zavod je oskrbel naprednim Trbovljam, ker »trboveljska bolezen« hudo razsaja zlasti ob času liberalnih gerentov. Možak je tudi spret »jager« in kadar se bodo v Trbovljah spet igrali »lovce in zajce«, kot lani dne 1. junija, bo on trobil v prvi rog. Ker pa se dva roga slišita, še lepše, zato smo poslali v Trbovlje še drugega jagra, Peklarja. Ta je v oštariji pri Sv. Marjeti kazal, kako se da puška izvrstno rabiti ne samo za zajce, ampak tudi za ljudi. Trboveljčani pa so ga tem rajši sprejeli, ker jim je predobro znana njegova podjetnost. Kot oberkomunist je leta 1920 zasedel pošto in kolodvor ter razposlal svoje kompanjone rekvirirat po geslu: Vse našel! A prišli, oziroma prihajali so neki gospod major iz Celja z nekakšnimi strojnicami gledat, kako zna Peklar telefonirati. Ko so gospod major možaka s strokovnjaškim očesom premotili od pete do temena, so rekli: »Škornje na biki, v glavi pa niks.« Na polje Konec je bil slavel Peklar pa je moral s prestola na morišče, ne — v kajho premišljevali, kako je slava sveta minljiva. Opuščen v trboveljskem rudniku se je podal Peklar v pribežališče vseh grešnikov, v Hudo jamo. Tu s komunizmom ni bilo nič, zato pa je mož, ne, saj je še fant, skočil čez plot k liberalcem, k demokratom. Ti so ga začeli zmerjati s »paznikom« in da se ga iznebijo, ga poslali nazaj v Trbovlje. Tam sedaj obljublja rudarjem, da jim bodo še pred volitvami plače zvišane za najmanj desetkrat, da jim po 30 službenih letih ne bo treba nič več delati, ker bodo vlekli večjo pokojnino kot v starih časih dvorni svetniki. Upamo torej, da nam bodo Trboveljčani tudi za tega »izvoženega« demokrata hvaležni.

Naznanjamo pa širnemu svetu, da imamo take robe v naši občini še več in jo radi pošljemo kamorkoli kot vzorec brez vrednosti. N. pr.: Vodlanovega Lojza, ki ga kanimo dati v Hrastnik. Tam bo učil Sokole in orjuncе, kako se telovadi z oštarijskimi stolci, da kar kosti pokajo, seveda ne njegove, katere potem pri sodnji vkup limajo. Imamo

dalje na razpolago loškega Bratomila, ki zna po klancih navzdol kočijašiti samo z dvema kolesama. Imamo trnovskega Lojzeta, ki še tudi ni volilec, a je prepričan, da letisti poslanec kaj naredi, ki vsakemu volilcu pošlje iz Belgrada saj eno vrečo »kovačev«. Ne smemo pozabiti na sevskega Karla z Markovim protokolom za klobukom; njega bo baje trboveljski gerent nastavljal za blagajnika pri občinski kasi. Ponujamo za izvoz tudi hudojamskega Aliča, ki se mu vsak dan zbuja najboljši spomini na Sv. Jurij, preko katerega gre skoro ves izvoz iz naše občine v trboveljsko. Pričakujemo, da se bodo Madžari oglasili in zahtevali nazaj demokratskega tajnika v Hudi jami, Vojtkovskega, ki je pri delitvi vojnega plena po krivici pripadel Jugoslaviji. Tako imamo še mnogo take robe za izvoz, dočim bomo morali uvažati prave prašiče, ki jih je lanska kuga strahotno podušila. G. dr. Žerjav so nam doslej radi postregli, upamo, da tudi po 8. februarju ne bodo pustili zapreti vseh naših obč. mej, kot so jih sedaj zaprli proti Laškemu, kjer g. Roš tudi vzdihujejo nad preobilico demokratske soli. Ausverkauf.

Iz Slovenije.

»Jutrove« laži o posredovanju Vatikana. »Jutro« si je v napadih na našo duhovščino lažljivo izmislilo med drugim, da namerava Vatikan poslati v Jugoslavijo posebnega odposlanca, ki bo katoliški duhovščini prepovedal vsako politično delovanje. »Jutro« je naglašalo, da je to velik uspeh PP vlade. Za vatikanskega komisarja da je že imenovan tržaški škof Fogaras, ki najboljšje pozna razmere v naši državi. Te dni so rimski listi razkrinkali »Jutrova« poročila kot lažnjiva. Poročajo, da je Vatikan demontiral poročila o imenovanju papeževskega komisarja in sploh o vsakem nastopu proti jugoslovanski katoliški duhovščini.

Pošteni državni nastavljenici, — maščujte se nad krivico! Nasilni režim prestavlja poštene slovenske uradnike v Srbijo in Makedonijo. Zakaj, ker imajo tudi uradniki svoje lastno prepričanje, ker mislijo s svojimi možgani, ker čutijo s svojim slovenskim srcem. Družinske očete, poštene uradnike Klemenčiča, Majhena, Šumana in še mnogo drugih so nasilno prestavili te dni v Srbijo, ker niso bili pristasi Žerjav-Pivkove stranke. Tako postopanje je podlo, je krivično. V sredi zime odtrgati očeta od žene in otrok in ga radi tega, ker ne pleše tako, kot piska italijanaš dr. Pivko, poslati daleč, daleč proč od ljube družine, kaj pravite Vi, pošteni državni nastavljenici, k temu! Maščujte dne 8. februarja te žrtve! Nobena kroglica poštenega državnega nastavljenca v Pivko-Žerjavovo škrinjico! V vsako raje, samo v četrto, t. j. v škrinjko nasilnežev ne! To naj bo odgovor na krivično premeščenje uradnikov!

Iz Guštanja. V Guštanju in okolici je razširjena bolezen, ki se imenuje »klerikalizem«. G. »okrajni zdravnik in njegov asistent se silno trudita (posebno ob gostilnah), da bi jo omejila. Kot sredstvo proti njej priporočata »čisto radikalijo«. Pa kljub vsemu trudu ne bo pomagalo in ako tudi pokličeta na pomoč gg. Grafenauerja in Pašiča, ker je to staro sredstvo, ki ga nihče več ne obračta!

Kdo piše Drogeniggovo »Severno Stražo«? Za to kratko dobo pred volitvami izdajajo mariborski policajdemokrati »Severno Stražo«. Ta listič ima namen: opravičiti pred javnostjo prestop nekaterih samostojnih kolovodij v Žerjavov tabor. Glavni duševni stebri te »Severne Straže« so: šentjurski Josef Drogenigg, dr. Bogomil Vošnjak in učitelj na mariborski vinorejski šoli Petkovšek. V zadnjem času je itak plitvemu Vošnjaku zmanjkalo gradiva in se je po tihem odstranil od žurnalističnega sodelništva. Drogenigg ima preobilo opravka s shodi in sedaj krpa ubogi Petkovšek sam »Severno Stražo«. Očividci pravijo, da je Petkovšek noč in dan v mislih pri listu in da mu je od tedaj, ko je postal žurnalist, šola deveta briga. Po 8. februarju bomo g. Petkovšku pošteno pregledali prste in se bo izkazalo, da ta gospod že od nekdaj tudi v šoli preveč politizira in premalo uči!

Razno, od St. Lovrenca na Pohorju. Kakor drugod, tudi pri nas ne manjka dolgoprstnežev, ki redno najraje ob sobotah in nedeljah po noči opravljajo svoj posel. Zadnja večja tatvina se je zgodila v nedeljo, dne 18. januarja, na večer, ko so uzmoviči sredi trga pokradli neki samski najemnici perila, denarja in drugih predmetov za okroglo 20 tisoč kron. Ko je nesrečnica prišla domov in našla svoje stanovanje izropano, je hitela ob pol 11. uri po noči v gosti in nepravilni temi (naš slavni trg je brez javne razsvetljave, in podoben zapuščenemu podzemeljskemu rovu) na orožniško postajo, klicala in trkala na vrata in okna, pa se nihče ni oglasil. Izmed orožnikov je eden pomagal »otvarjati« novo gostilno; mogoče je bil doma kateri tistih dveh, ki sta si že poprej v bližini celo popoldne postiljala. Takega junaka zbuditi, bi bilo treba bunkati ob steno s hrastovim ovnom, kakoršnega rabijo tesarji za zbijanje podov. — So pa tudi lahko veseli tatinski tički, ker jim pšenica ne samo cveti, ampak še lepše v klasje gre. Vsakomur je znano, da je razun močnega zapaha najboljša bramba in pomoč proti nočnim tatovom skrben in čuječ pes, ki se najraje drži domače hiše. Kolikokrat se zgodi, da se je ravno psu treba zahvaliti, ki z lajanjem zbudi domače in jih opozori, da še o pravem času odpodijo nepovabljene snuce. Pri nas imamo zaradi neke mačke že čez pol leta pasji zapor in je bilo že več psov naznanjenih in pokončanih, nekaj jih pa še čaka smrtnega strela. Kópna zima in pomanjkanje psov-čuvarjev, kaj bo še potem oviralo dobičkanosno tatniško obrt? Da se pa tukajšnjim orožnikom zaradi ovadne psov ne stori najmanjša krivica in se jim za njihovo nepristransko (!) »službeno opazovanje« ne kratijo zasluge, omenimo samo eden, oziroma dva dogodka. Bilo je lansko leto, že ob času pasjega zapora, da je v gostilni sedelo več gospodov in je N. N. »jako hud pes ugriznil v nogo mirnega gosta, da je zelo krvavel in se mu je rana le počasi celila.

Tega slučaja pasjega ugriza orožništvo na noben način ni hotelo ovaditi okrajnemu glavarstvu. Kdo bi si mislil, da štiti bogatinovega psa večja imuniteta, kakor poslance državnega zbora. Da to zevajočo luknjo zamašijo, se je pa pri drugi hiši že 24 ur po razglasitvi pasjega zapora prikazal orožnik in naznanil psa, ki je ležal brez nagobčnika pred hišo. Ker pa ena cvadba in kazen orožniku ni zadostovala, je čez tri tedne še enkrat privohal na dvorišče. Da je prišel nalašč ravno opoldan, ko navadno povsod ljudje in živina zavživajo svojo hrano, Bog ne daj tega misliti, zgodilo se je le slučajno, vse eno pa tako, da je imel orožnik zopet povod, ubogega psa, ki je ravno povzril svoj delež, seveda brez nagobčnika, vzeti drugokrat na zapisnik in ga ovaditi. Zakaj orožništvo tako postopa, da na eni strani krvav in nevaren delikt trdovratno zamoči, na drugi strani pa čez mero strogo izvršuje svoj posel, bosta kmalu po volitvah, ko bodo časopisi imeli zopet več prostora na razpolago, obširneje poročala »Straža« in »Slovenski Gospodar«, da ljudstvo širom naše domovine izve, kako vzorno in nepristransko je službeno opazovanje orožnikov pri St. Lovrencu na Pohorju.

Iz Ptuja. Pri nas se tudi z nastopom novega demokratskega župana v osebi g. dr. Senčarja ni skoro nič spremenilo. V mestni hiši sedijo in poslujejo isti možje kot prej in priljubljene občinske miške se skrivajo naprej v svojih varnih zavetiščih. Odkar zavzema novi župan svoje mesto, je postalo posebno vzorno tukajšnje stanovanjsko oblastvo, ki uživa sedaj bržkone dvojno zaščito vladnih organov. Z nepotrebnimi koncentracijami hočejo naši vladinovci strahiti po Halozah, toda red in socialna skrb za mestno prebivalstvo jim je deveta briga. Zdi se, da ne respektirajo niti naredb, ki so jih skovali sami. Skrajni čas bi že bil, da se popravi mestno poslopje v Miklošičevi ulici, ki ogroža življenje stanovalcev ter se utedne zrušiti ob prvem močnem viharju. Stanovanja leže prazna, stanovalci trpe silno pomanjkanje, a stanovanjsko oblastvo drži roke križem ter jih ne zaseže. Izgovarja se na trmo hišnih posestnikov, ki svoje baje pod patronanco visokih državotvorcev. Kako dolgo še bodo nasilni radikali in demokratije slavili svoje orgije? Ali imamo podaljšanje stanovanjskega zakona, ali ga nimamo? Ali bo prišla skoraj meča, ki bi pometla v našem prijaznem mestecu, nekdanjem glavnemu mestu Panonije — Petovio? Tolaži nas edino to, da ni več daleč čas, ko bo slovensko ljudstvo obracunal o oholini samostojni in vpostavilo zakonitost in pravo ljudsko poštenje. — Eden v imenu trezno mislečih občanov.

Lepo uspela orlovska prireditel v Ormožu. Kakor že po naših listih naznanili, je uprizoril tukajšnji telovadni odsek Orel z Orlicami dne 25. januarja ob 6. uri popoldan igro »Divji lovec«. S to igro se je začelo igrati na novem odru v dvorani Katoliškega doma v Ormožu. Predsednik Orla, brat Ivo Munda je v jako lepah in krepkih besedah očrtal namen in pomen odra in cilje Orla. Orel hoče — tako je brat predsednik rekel — poleg petja in telovadbe posebno gojiti in podpirati z vsemi močmi plemenito narodno zabavo, to je, prirejati gledališke igre. Zakaj, ta zabava uči ljudi lepega jezika, blaži srce in bistri duha in nudi vsem splošno izobrazbo. Oder nam mora govoriti! Taki moramo biti, taki ne smemo biti! Z odra mora življenje veti! V imenu Orla se je brat predsednik zahvalil vsem gg. odbornikom Kletarskega društva in ormoške Posojilnice, ki so jim po dolgem trudu ta lep oder, ki s svojim zastorom — delom slikarja Kukovca v Oslušovcih — krasi oder. — Zahvali se tudi vsem v velikem številu navzočim prijateljem in znancem Orla. Obljubi vsem v imenu vseh bratov in sester, da se hočejo vredne te ljubezni izkazati s svojo pridnostjo na odru, ki naj služi njim in vsem obiskovalcem le pravi srečni izobrazbi in lepoti.

Nato je pričela igra sama. Udeležba je bila, kakor sem že prej omenil, kljub mrazu velika. Ljudi je bilo od daleč in blizu veliko. Igra, v kateri naš znani pisatelj Finžgar razgrinja pred nami kmečko življenje, kakršno v resnici je, je ljudem dopadla. Brat Črček je nam jako dobro podal bogatega, trdega in zemlje lačnega rihtarja Zavrtnika. Njegovo hčerko Majdo, ki je bila po brezobzirnosti očeta rihtarja določena bogatemu Gašparju, katerega je dobro igral brat Ivo Keček, je v splošno dobro igrala sestra Micika Kuharičeva. Vse hvale in pohvale je vredna igra divjega lovca, brata načelnika Iveta Masten in igra vaškega revčka Tončka, igrana od brata Iveta Tropa. Ta je, lahko rečem, s svojimi komičnimi kretnjami vse razveselil. Ta in sestra Lojzika v vlogi Špele, sta pokazala zopet, da sta na odru doma. Zadovoljili so nas divji lovci s svojim nastopom, zadovoljili fantje in dekleta s svojim petjem. Zaznamovati je res to pot velik korak naprej! Največja zasluga zato gre predsedniku Orla, bratu Ivetu Mundi in načelniku br. Janko Mastenu. Bratje, sestre, presenetile ste nas! Le lepo skupaj držite! Le tako naprej na potu napredka, ki ste si ga začrtali! Bog živil!

Tatvina kobile. V petek, dne 23. januarja, zvečer je bila posestniku Janezu Potočniku pri Sv. Miklavžu na Dravskem polju iz hleva ukradena šest let stara kobilica kostanjeve barve z belo liso na glavi. Spoznati jo je posebno na tem, da nima na eni kučki dlake. Kdor bi kaj doznal o tej tatvini, se naproša, da to naznani pri najbližnji orožniški postaji.

Osebná dohodnina. Pod staro Avstrijo je moral plačati vsak osebná dohodnino, ki je imel nad 1200 K dohodkov na leto. Seveda je to veljalo za stare čase in za »zlato« valuto. Po preobratu pa so prišli samostojni na krmilo in njihov minister Pucelj ni spremenil te »lestvice«, akoravno je valuta silno padla in se je že dobila ena samostojna kruna za 16.000 papirnatih kron in vkljub temu, da je demokratski vodja dr. Kukovec izjavil v parlamentu, da so naše krunice za nič. Na podlagi tega dejstva smo morali nekaj let plačevati ogromne davke, saj že v Jugoslaviji ni bilo več berača, ki si ne bi priberal na leto 1200 K, dokler tega

mezdreva razmerja in izžemanja našega ljudstva niso odpravili naši poslanci SLS po težkih bojih z liberalci in samostojenci. Dosegli so povišanje od 1200 na 20.000 K, s čim so bile odpravljene najhujše krivice. Sreča je še bila, da smo zmagali pri volitvah v komisije za osebnih dohodnikov in da so naši člani, ki poznajo kmetijske razmere, bili v večini, ter na ta način očuvali našega kmeta pred liberalnim izmозgavanjem pod geslom: v prid države, akoravno je ta sistem osebne dohodnine na Hrvaškem in v Srbiji nepoznan. Slovenski liberalci in samostojenci samo pravijo: daj, daj, ne vprašaj pa kmeta: Odkod boš vzel? — Kdor je proti neznosnim in krivičnim davkom in za izjednačenje bremen v celi državi, bo vrgel kroglicjo v prvo kroglo.

Kako nas odirajo bančne obresti.

Marsikatera kmetijska žena si misli: Kaj me brigajo te bančne obresti; saj nimam z banko nič opraviti. To je že res, toda dobra mamica pozabi, da je v jeseni kupila blago pri trgovcu: za sebe, za moža in za otroke, za družino; da je kupila podplate ali usnje, da kupuje šibice in sveče, milo in petrolej in pri vseh teh nakupih je plačevala trgovcu in fabrikantu mastne bančne obresti. — Kako to? — Znano je, da naša mlada industrija ne more izhajati brez bančnega kredita, ker ima premalo lastnega kapitala. Že za nakup sirovine si mora fabrika večkrat izposojevati denar pri bankah po 18 do 20%. Seveda se blago potem za teh 18 do 20% podraži, ker vračuni fabrika te odsiotke pri prodaji blaga. Velet trgovci, ki posredujejo med fabrikami in majhnimi podeželskimi trgovci, pa rabijo za nakup blaga zopet bančni kredit in plačujejo zanj zopet 18 do 20%. Blago se zopet podraži in ako dela tudi domači trgovec z banko, se blago še enkrat podraži za 18 do 20%. Vse te ogromne bančne obresti pa plača nazadnje tisti, ki kupi blago za lastno uporabo, toje: kmet, obrtnik, delavec, uradnik. Ali vidiš sedaj, slovenska žena, da plačuješ tudi ti bančne obresti, akoravno nimaš z banko prav nobenega opravila!

Kako se naj rešimo iz tega neznosnega položaja? — Samo na ta način, da se preobliko novo ustanovljenih bank omeji (saj že posluje skoraj v vsaki večji vasi kaka liberalna banka ali liberalni banki podobna posojilnica), na podlagi novega zakona in resničnih potreb in da se bankam prepove jemanje tako visokih, nekrščanskih obresti. Manje bank, manje drago plačanih uradnikov — nižje obrestil! Da se doseže tak zakon, pa ne smemo voliti raznih kapitalističnih strank, katere se vzdržujejo večinoma samo s pomočjo bank, ne smemo voliti Pašiče, Pribičeviče, Žerjave, Puclje in druge, ampak samo našo Slovensko ljudsko stranko, ki je veljna in tudi zmožna, doseči tak zakon v korist slovenskega naroda. Slovenske žene, prosite svoje može, da vržejo dne 8. februarja kroglicjo v prvo kroglico, da pridemo do takega pravičnega zakona in da se poceni blagol!

Dnevne novice.

Burna proslava sv. Save v Beogradu. Včeraj je bil na običajni način v Beogradu praznovan dan sv. Save. Tudi vseučilišče je imelo, kakor vsako leto, svojo proslavo. Ko so bili že vsi študenti zbrani, je prišel tudi kralj. Pozdravili so ga s klici: Živijo kralj! — Nato je bilo sekaneje kolača in šele med prepevanjem svetosavske himne se je pojavil g. minister Pribičevič. Komaj se je pojavil, so že zaorili klici: Dolje Pribičevič, dolje krvnik mladine! Na te klice je kralj vstal ter se obrnil proti študentom, ki so zaklicali: Živijo kralj! Dolje Pribičevič! — Pribičevič se je med temi klici pomikal naprej in kralj mu je kot ministru prosvete ponudil mesto na svoji levi strani. Nastal je zopet krik: Dolje Pribičevič! Ni vreden, da sedi pri kralju! itd. Ti kriki so se ponavljali, kakor hitro je Pribičevič, ves blede in drhteč od jeze, poskusil, da se vsede. Ceremonija se je hitro končala in študenti so napravili špalir, kralja pozdravljali, Pribičeviča pa spremljali z dolje-klici.

Volkovi napadli potnike. Ljubljancani Rejec, Breznikar in Ambrožič so potovali peš iz Kočevja na Sušak. Med potjo so jih na samotnem kraju, imenovanem Pužine, napadli volkovi. Bilo jih je cela tropa, ki je štel 10 do 15 zveri. Potniki so se lačnih zveri s težavo branili z gorjčami in noži ter neprestano bežali po cesti, da bi dospeli v zavetje. Volkovi so jih preganjali celo ufo in bi bili potnike sigurno raztrgali, da niso ti dospeli do vasi, kamor jih zverine niso mogle zasledovati. Do smrti izmučene so vzeli gostoljubni vaščani pod streho, za volkovi se je odpravila cela četa vaških lovcev. V tem kraju so bili posamezni potniki že večkrat napadeni od volkov, toda nikdar še niso te zveri izvršile napada v takem številu.

Pred justifikacijo razbojnika Čaruge. Pri osješkem sodišču, kjer je zaprt Čaruga in njegova banda, je brzojavno imenovan novi ječar in zamenjena je tudi dosedanja straža z novimi, zanesljivimi stražniki. To smatrajo vsi za znak, da se bo v kratkem izvršila smrtna obsodba nad Čarugo.

Otvoritev nove proge. Dne 25. t. m. je bila svečana otvoritev nove proge Užice—Vardište. Z otvoritvijo omenjene proge je napravljena že davno potrebna zveza med Sarajevom in srednjo Srbijo. Znatno se je skrajšala tudi pot iz Beograda v Dubrovnik. Svečana proslava se je vršila v Sarajevu.

Predrzni napad albanskih kačakov. Ko vsi časopisi pišejo o veliki koristi, ki jo ima naša država radi uspele revolucije v Albaniji, ker bodo prenehali napadi roparskih kačakov, pa so ti roparji izvedli izredno drzen napad v Djakovici. Po noči se je tolpa kakih 40 roparjev priplazila k artilerijski vojašnici, ki leži iz-

ven mesta, zahrbtno ubila stražarje pri vratih ter hotela vdreti na dvorišče vojašnice. Roparji so bili pravočasno opaženi in med njimi ter vojaki se je vnel oster boj, ki je trajal precej časa. Pomožne čete so roparje pregnale ter jih zasledovale, vendar pa se jim je posrečilo neopaženo izginiti. Na bojišču so pustili par tisoč izstreljenih nabojev. Nekateri sumijo, da so bili ti kačaki iz čete Bajram Cura ter so imeli namen z napadom kriti beg svojega poglavarja, ki bi rad pobegnil preko našega ozemlja v Bolgarijo.

Zverinski zločin pijanca. V banatski vasi Borči se je dogodil te dni strahovit in naravnost zverinski zločin, koga žrtev je postala cela rodbina. Trgovec iz Borče Ivan Jakšimović je prišel domov pijan ter se pričel s svojo ženo prepirati. Ukazal ji je, da naj zakuri malo železno pečico v sobi. Ko je bila peč popolnoma razbeljena, je divjak pograbil svojega enoletnega sinčka ter ga posadil na žarečo peč. Napadi in obupni poskusi žene, da osvobodi svojega sina, so bili zaman, ker jo je mož odgnal z nožem. Držal je dečka toliko časa na razbeljenem železu, da je ta v strašnih mukah izdihnil. Nato je z nožem smrtno ranil ženo, končno pa si je sam prestrelil glavo.

Aretacija šefa tajne policije v Kikindi. Oblasti v Kikindi v Banatu so odredile aretacijo šefa tamošnje tajne policije. Obtožen je raznih prevar, nasilja, izsiljevanja itd. itd. Posebno se je proslavil kot šef policije v Somboru, kjer ga preganja sodnija že dalje časa, pa mu je šele sedaj prišla do živoga.

Slika Pivko Žerjavovega agitatorja.

V Mariboru nas je svoječasni magistratni komisar dr. Pfeifer onesrečil s Kežarjevo ulico. Marsikateri pošten Mariborčan je že bil upravičeno nevoljen na ta krt, a se ga je potolažilo, češ: Saj je dr. Pfeifer počastil s posebno ulico celo atentatorja Principa. Kdo pa je vendar ta Kežar, da je tudi njega osrečil dr. Pfeifer poleg Principa s posebno »Kežarjevo ulico.« G. Kežar je bil svojčas železniški revident in kot tak je baje pri kupici zrelega vinčka vzbujal med železničarji ljubav do alkohola in slovenske pesmi. Glažek vinčka in pa katera slovenska okrogla, to sta dve edini zaslugi, radi kojih ga je dr. Pfeifer počastil s posebno »Kežarjevo ulico.« Ker je služba železniškega revidenta premalo dobičkanosna, da bi človek vsak večer popival ter popeval, je tudi vesel Kežar dal slovo železnici in se oprijel z obema rokama direktorstva pri mariborski špedicijski tvrdki »Balkan.« Še pred kratkem revident, a naenkrat direktor — to dostojanstvo je Kežarja tako dvignilo, da je čofnil z vsemi štirimi v alkoholne, policajdemokratske mlakuže. Kot bivši narodni železničar s posebno ulico in naenkrat še poleg ulice naslov »ravnatelj«, ta odlikovanja so dvignila Kežarja tolikanj, da ni več vpraševal pri »Balkanu«, kaj je njegovo, kaj od firme in red in natančnost pri knjigovodstvu sta mu postala postranska stvar! »Balkan« mu je dal naslov »ravnatelj«, pa naj mu še denar da, si je mislil Kežar in se lotil za svojo piclo izobrazbo najbolj nevarnega posla — Žerjavove cekinske politike. Kežarjevo direktorstvo pri »Balkanu« je bilo tako vestno in pošteno, da so ga lepega dne odpustili. Ko je bil Kežar enkrat na cesti, ki nosi njegovo ime, si je mislil: Žerjav si je privoščil Agromerkurja, pa mu je danes politika molzna krava, zakaj bi ne bila še meni. Pustil se je voliti na policajdemokratski listi v mariborski obč. svet z očitnim namenom, da si bo stesal v položaju občinskega odbornika kako prav globoko korito. Upi na korito ga niso varali. Postal je mestni ata z načrtom, da mu bo občina zasigurala bodočnost, ker je zlorabljal »direktorstvo.« Kot občinski odbornik je g. Kežar koj zavohal, v katerem mestnem podjetju bi se zopet lahko vsedel na fotelj direktorja. Po dolgem razmišljanju je obviselo njegovo oko na mestnem električnem podjetju, ki je oženjeno z eno najbolj bogatih družb v Jugoslaviji, s falsko elektrarno. Mestni očetje Grčar-policajdemokratske firme so popivali pri »Črnem orlu« in pri glažku vinca rujnega je tudi koritar Kežar splezal do časti ravnatelja v mestnem električnem podjetju. Kar čez noč in dan je slekel suknjo mestnega očeta in se vsedel na fotelj direktorja mestne elektrike. Kakor hitro je postal Kežar zopet direktor, ga vidimo v družbi »odličnih« Žerjavovcev na vseh demokratskih shodih, kjer nastopa in govori kot zaslužen rodoljub v prilog ter zmago Žerjav-Pribičevega narodnega in državnega edinstva. V sredi Kežarjevega rajanja za narodno in državno edinstvo ga je oplazila roka poštenosti, ki vodi sedaj magistratne vajeti. Kežarju so poslali v njegove direktorske prostore električnega podjetja preglednike in ti so po prvih pogledih v knjige izjavili: »Smrdi po Žerjavovih cekinih!« Ta smrad je v par dneh pregledovanja knjig postal tako hud, da je morala občina g. Kežarja ponovno napoditi z direktorskega fotelja. G. Kežar je zopet na ulici, ki nosi njegovo »slavno« ime in si misli: »Balkan« in mariborsko mestno električno podjetje sta samo smet v primeri z Žerjavovim agromerkurjem, svincem, šumami itd. Tesneje k cekinarski politiki!

Kljub dejstvu, da je Kežar suspendiran kot ravnatelj mariborskega mestnega električnega podjetja, ga vidimo od dne do dne, kako brzi v avtomobilu poleg dr. Pivka, dr. Lipolda, dr. Müllerja in Dolničarja od ene policajdemokratske volilne manifestacije do druge.

Ako je bil človek dvakrat raziran kot direktor, mu še ostanejo odprta samo ena vrata in ta so — agitator za dr. Pivkovo italijansko špijonstvo in Žerjavovega Agromerkurja. Za špijonska in agromerkurska »idealista« lahko »uspešno« in po vesti agitira samo dvakratni bivši direktor Kežar, ki ima po dr. Pfeiferjevem predlogu v Mariboru ulico, ki na sramoto nosi ime: Kežarjeva ulica!

Rešitev stanovanjskega vprašanja v treh urah.

(K stanovanjski anketi g. velikega župana.)

I.

Pred več kot sto leti je Anglija prva pričela z rešitvijo stanovanjskega vprašanja. Že pred 70 leti je Anglija imela stanovanjski zakon, kakor ga mi še danes nimamo. Angliji so sledile Belgija, Francija, Holandija, Nemčija in kot zadnja tudi bivša Avstrija. Vse te države — da ne omenjamo še drugih — so tekom te dolge dobe položile ogromne žrtve na oltar rešitve tega najbolj perečega socialnega in gospodarskega vprašanja. Na ta račun je v vsaki državi nastala bogata literatura, v kateri najboljši strokovnjaki kot sad večletnih izkušenj doma in drugod skušajo po raznih potih praktično razrešiti ta najbolj zamotan problem.

Pretežna večina strokovnjakov si je bila od tiste, v posameznih državah časovno različne dobe, ko je kapital odtegnil svojo denarno zalogo investicijam v stavbene svrhe, v eni točki reševanja edina, namreč, da je rešitev tega problema možna samo v organizirani samopomoči, torej v združništvu in ob sodelovanju vseh na zdravi stanovanjski politiki zainteresiranih faktorjev, to so v prvi vrsti občine, država in delodajalci. Zato vidimo, da čimbolj se je velekapital odtuževal aktivnemu sodelovanju na rešitvi tega vprašanja, tembolj je ta primanjkljaj skušalo pokriti organizirano združništvo. V to svrhu se je spojilo kreditno (denarno) in stavbeno združništvo v enotno organizacijo, tako da navadno vsaka stavbna zadruga posluje tudi kot denarna ali kreditna zadruga. Pozneje se je organiziral tudi ves na ta način in v ta namen nabrani združni denar v kak večji, to se pravi, za celo pokrajino ali deželo določeni združno-stavbeni denarni zavod, nazvan združna stavbna banka. Združni, za zidanje namenjeni denar se je torej centraliziral, da je tako tem izdatneje pariral moč ostalega velekapitala, ki se je, kakor že omenjeno, odtegnil pomoči pri gradnji stanovanj.

To novo združno obliko kapitala, namenjeno izrecno v te socialne in gospodarske svrhe, je vsaka uvidelna država skušala v svojem lastnem interesu čim izdatneje podpirati. To velja posebno v sedanji dobi, ko je denarna kriza postala splošna in ko je tudi stanovanjska kriza dospela na svoj vrhunec. Državne vlade, občine in sploh oblasti so danes vesele, da imajo organizirano stavbno združništvo na razpolago. Zato podpirajo to združništvo ne le materijalno, nego ker v gotovem oziru še bolj koristi stvari sami, tudi moralno, to je, da ga ob vsaki priliki priporočajo, da mu pomagajo dvigniti ugled in spoznavanje njegove velike socialne važnosti tudi pred narodom. To se še posebno opaža sedaj, ko se skoraj po vseh sosednjih državah bje hud boj za in proti zaščiti najemnikov pri sestavi novega stanovanjskega zakona. Ti javni faktorji se prav dobro zavedajo, da je v stavbnem združništvu spojeno takorekč tudi apostolsko kulturno-vzgojno delovanje v svrhu, zlasti današnjemu izprijenemu svetu tako potrebne notranje obnove človeka, katera obnova je le mogoča v povratku normalnega rodbinskega življenja pod lastno streho.

Tako važnost polagajo vse moderne države na stavbno združništvo. Vlade modernih držav polagajo v zvezi s tem veliko važnost tudi na časopisje kot zastopstvo javnega mnenja. Novinarstvo, časopisje je ravno v stanovanjskem vprašanju ona velesila, ki goji, neguje in razploduje seme združne ideje med ljudstvo, med narod, med širni svet. Najboljše seme in ves trud združništva ta velesila na tisknem papirju lahko ubije že samo s tem, ako vedoma ali nehote zamolči ali zataji požrtvovalno delo in namen stavbnega združništva, ali pa siceršnje brigo za rešitev stanovanjskega vprašanja.

Ta uvod k zgornjemu naslovu je bil potreben, predno si ogledamo stanovanjsko anketo, katero je bil sklical g. veliki župan.

Iz Maribora.

Kalini na Pirkmajerjeve limanice. Nikdar se nam niti sanjalo ni, da bi zamogla naša stvarna kritika o stanovanjski anketi tako razburiti demokratski tabor. Iz načina njihovega posurovelega bruhanja na »Stražo« sklepamo z gotovostjo, da smo zadelj prav, ko smo le izrazili pomisleke, kako to, da so ravno tisti ljudje, ki se vseh teh šest let niso niti najmanje brigali za stanovanjsko vprašanje in so se nasprotno še norčevali, če je kdo govoril o gradbeni akciji v Mariboru, sedaj sredi volitev naenkrat postali goreči za razvoj gradbene akcije. Stvar ne bi bila tako sumljiva, ako bi se gospoda bila na to spomnila takoj ob začetku volitev. Stanovanjsko vprašanje je vedno popularno za vsako politično stranko. Ampak sumljiva je postala ta stvar, ko so s to agitacijo pričeli sedaj, ko Pirkmajerjeva gospoda sama najbolj ve, da jo dne 8. januarja čaka velik predpustni maček. Še bolj sumljiva pa je bila cela izpeljava tega načrta. Toda o tem govorimo več na drugem mestu. Tukaj pribijemo le še to-le: Generalni ravnatelj »Drave« g. Križnič gotovo ni naš pristaš, saj je menda še vodilni član gospodarskega odseka pri demokratih. Ta gospod je že pred 4 leti poskusil z vsem svojim vplivom in najbrže tudi z velikimi žrtvami prav vse, kar se je moglo storiti, da bi bil razvil gradbeno akcijo. Zakaj ga tisti, ki bruhaajo danes po policajdemokratskih listih svojo onemoglo jezo, niso takrat podpirali? Zakaj so takrat skozi leta skoro vsak večer v Grajski kleti škodoželjno želeli, da naj vrag vzame Križničevo gradbeno akcijo? Zakaj je ravno ta gospod na anketi vsem skupaj vrgel v obraz, češ, da se tu mlati prazna slama? Zakaj ni gospoda iz Narodnega doma že leta 1922 iz-

vršila svoj že sklenjeni načrt zgradbe nove posojilniške palače? Naj gospoda, ki sedaj, ko je njen volilni manevr z gradbeno akcijo ponesrečen, bruhla svojo onemoglo jezo na nas, vprašajo dr. Pipuša, kakšnega mnenja je bil on še nedavno glede gradbene akcije; če je na to že pozabil, ga bomo ob priliki spomnili. Na li-manice bo nasledlo malo kalinov.

Zaupniki, člani okrajnih odborov Slovenske ljudske stranke, agitatorji in predstavniki (čuvarki škrinjic) so vabljeni, da pridejo prihodnjo soboto, dne 31. januarja zvečer ob 6. uri v društveno sobo na Koroški cesti št. 1 (uprava »Slovenca«) k važni seji. Udeležba vseh zaupnikov in članov okrajnih odborov SLS celega mesta je obvezna. Posebna vabila se ne bodo pošiljala. Zaupnike prosimo, da povabijo naše agitatorje k seji. Začetek točno ob 6. uri zvečer.

Tajništvo SLS za mesto Maribor se nahaja na Koroški cesti št. 1 v pritličju (uprava »Slovenca«). Naši somišljeniki imajo tam na razpolago volilne imenike. Ob enem dobi tam tudi vsak naš volilec pojasnilo, kje se nahaja njegovo volišče. Uradne ure so vsak dan od 8. do 12. in od 2. do 5. ure popoldne.

Za špeharje in proti špeharjem na mariborskem trgu. Pašičevi politični otroci dr. Rudolf Ravnik in bratje Tavčarji v Mariboru agitirajo med mesarji s tem, da bodo špeharje odpravili z mariborskega trga. Na zborovanjih po Dravskem polju pa knetom špeharjem obljubujejo ti logični radikalni politiki, da bodo branili špeharje. Sama volilna sleparija?

Star penzionist nam je poslal sledeče vprašanje: Ali res hočejo radikali v Mariboru odpraviti špeharje ob sobotah? Odgovor uredništva: Dr. Ravnik in Tavčarja res govorijo in se hvalijo, da bodo pri Pašiču izposlovali odpravo špeharjev. Vi invalidi in penzionisti ter državni nastavljenici, vprašajte vendar na zborovanjih Aljančiča in Kaučiča ter dr. Ravnika, kaj pravijo k temu!

Javno vprašanje na mariborsko bolniško blagajno. — Podpisani trpi že dalje časa na močnem znižanju želodca, kakor je konstatiral med drugim tudi izvrstni Röntgenov aparat g. dr. Ipavica. Po nakazilu blagajniškega zdravnika g. dr. Justina, kateri je trpečemu izpiral blagodejno želodec, bi moral podpisani dobiti od bolniške blagajne telesno obvezo (Leibbinde), da bi lažje prenašal svoje trpljenje. To je bilo v sredini meseca decembra. Sedaj imamo pa že konec januarja, a obveze še ni dobil. Podpisani je član bolniške blagajne že nad 20 let, ter je bil še malo bolan na stroške blagajne. To je naravnost škandal, da se s stariimi člani, ki redno plačujejo že 24 let svoje prispevke, tako postopa, da človek res misli, da je v Albaniji, ne pa v Sloveniji. Kje tiči ta »uradna mrha«, v Mariboru, v Ljubljani, ali celo v Zagrebu? — K. S.

Nadaljevanje predavanja o gradnji cenjenih hiš. V nedeljo, dne 1. februarja, se nadaljuje v mestnem kinu predavanje naslova »Naš kapital za gradnjo cenjenih hiš.« Predavatelj, tajnik stavbne zadruge »Močmir«, hoče pri tej priliki dokazati, katere vrste kapital, ki ga ima tudi največji revež na razpolago, je za zidanje hiš še bolj potreben, kakor pa denar sam. To je važno vedeti, ker se splošno veno, meri trdi, da je glavni in edini pogoj za zidanje hiš denar in sicer veliko denarja, ki pa se nahaja v bankah, pa ne za zidanje hiš.

Železničarji, ki si žele svoj dom. One železničarje, ki si žele zgraditi svoj mali dom, ali vsaj priti pod varno streho, opozarjamo, da se vrši na praznik, dne 2. februarja, dopoldne v mestnem kinu predavanje nalašč v ta namen. Predavanja se seveda lahko udeležijo tudi druge večje kategorije, n. pr. pošta, policija itd., ker si vsaka teh kategorij lahko vzame vzgled iz načrta, namenjenega za železničarje.

Razglas volišč za volitve 8. februarja 1925. V smislu kraljeve odredbe z dne 10. novembra 1924 in v smislu zakona za volitve narodnih poslancev za narodno skupščino kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev se izvršijo volitve narodnih poslancev za štiriletno skupščinsko perijodo 1925—1928 v nedeljo, dne 8. februarja 1925 od 7. ure zjutraj do 18. ure. Volišča v mestu Maribor so sledeča: Volišče I. za volilce I. mestnega okraja (notranje mesto) z začetnimi črkami A do vstevši L v telovadnici dekliške meščanske šole I v Miklošičevi ulici št. 1. Volišče II za volilce I. mestnega okraja (notranje mesto) z začetnimi M do vstevši Z v telovadnici državne realke v Krekovi ulici 1. Volišče III za volilce II. mestnega okraja (graško predmestje) z začetnimi črkami A do vstevši L v telovadnici dekliške meščanske šole II v Cankarjevi ulici št. 5. Volišče IV za volilce II. mestnega okraja (graško predmestje) z začetnimi črkami M do vstevši Z v deški ljudski šoli I v Razlagovi ulici 16. Volišče V za volilce III. mestnega okraja (Melje) v telovadnici dekliške ljudske šole III v Cafovi ulici 9. Volišče VI za volilce IV. mestnega okraja (Koroško predmestje) v deški ljudski šoli IV v Samostanski ulici 10. Volišče VII za volilce V. mestnega okraja (Magdalensko predmestje) z začetnimi črkami A do vstevši J v otroškem vrtcu III v Valvazorjevi ulici 40. Volišče VIII za volilce V. mestnega okraja (Magdalensko predmestje) z začetnimi črkami K do vstevši P v telovadnici deške ljudske šole III na Ruški cesti. Volišče IX za volilce V. mestnega okraja (Magdalensko predmestje) z začetnimi črkami R do vstevši Z v deški ljudski šoli III na Ruški cesti. — Na dan volitev 8. februarja 1925 kakor tudi ob dnevih pred in po volitvah je v smislu zakona za volitve narodnih poslancev prepovedano točiti ali kakorkoli dajati alkoholne pijače. — Na I. volišču je 834, na II. 882, na III. 860, na IV. 937, na V. 799, na VI. 994, na VII. 657, na VIII. 752, na IX. 622 volilcev.

Vrzi krogljico v prvo škrinjico!

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru priporoča sledeče knjige iz lastne zaloge: Jugoslovanski Pijemont s poštnino vred 8 D, Slovenska ženska 11 D, Moj stric in moj župnik 5 D, Gladiatorji I. del 9 D, II. del 11 D, Zgodba o nevidnem človeku 8 D, Dušica I. del 17 D, V Libijski puščavi 12.50 D, Vzor človek 10.80, Pridige 31.40.

Cenjeno občinstvo se opozarja, da mora pri vseh dopisih glede oglasov priložiti znamko za odgovor, oziroma dopisnico. Brez priložene poštnine za odgovor se upravnništvo na noben dopis ne more ozirati in stranka čaka zastoj na odgovor.

Upravnništvo.

LISTEK.

Slovenske gorice.

Opis. — M. Ljubša.

(Dalje.)

Tam bi zapustila Pesniško dolino in bi se zavila gori ob Drvanji do Trotkove, po mali zarezi bi dosegla Negovski potok in bi za Negovo sledila Ščavnici do Ljutomera, oziroma do Radgone. A ker so bili takratni oblastniki teh krajev kratkovidni in za boljše prepričanje nedostopni, je cmureški okraj dosegel, da se je mesto ravno označene proge sezidala ona iz Špilja do Radgone. Radgončani so prišli pri tej proggi tudi na svoj račun, Slovenske gorice pa še čakajo danes na vpoprečno železnico iz Maribora proti Radgoni ali Ljutomeru!

I. Železnice.

a) Takozvana »južna železnica«, ki pride iz Dunaja čez Gradec, doseže Slovenske gorice pod Lipnico, ko prekorači Sulmo. Njene postaje ob robu so Ernovž in Špilje. Potem prereže Slovenske gorice med Špiljem in Pesnico s postajama Sv. Ilj in Pesnica. Pred prvo postajo gre skozi glavni greben v 190 m dolgem predoru. Po postaji Pesnica doseže mejo Slovenskih goric po 648 m dolgem in 20 m visokem viaduktu v Pesniški dolini v 64 oblokih, kjer kmalu izgine v 664 m dolgem predoru pod Kozjakom in doseže Maribor. Njena dolžina v Slovenskih goricah je okoli 20.5 km. Zidana je bila v tem predelu leta 1844 do 1846. Most čez Sulmo so napravili leta 1845, istega leta dne 18. avgusta so dokončali predor Sv. Ilj; dne 2. junija 1846 je bila proga Gradec—Maribor dana občnemu prometu.

b) Postranska proga Pragersko—Budapešta prekorači Pesnico in doseže Slovenske gorice šele 28 km za Pragerskim in zapusti štajerski del Slovenskih goric po primeroma 24 km. V Slovenskih goricah so postaje Velika Nedelja, Ormož in Središče. 2 km pozneje zapusti Slovenski štajer. Izvedena leta 1859 do 1860 je bila otvorena dne 1. aprila 1860.

c) Proga Radgona—Ljutomer, 23.5 km dolga, je nadaljevanje proge Špilje—Radgona. Zadnja proga je bila oddana občnemu prometu dne 14. julija 1885, prva je sledila šele dne 16. oktobra 1890. Postaje so: Gornja Radgona, Radenske Toplice, Hrastje-Mota, Bučecovci, Križevci in Ljutomer. Železnica gre ob robu Slovenskih goric, oziroma po Murskem polju.

č) Zadnja železniška proga čez Slovenske gorice, ob meji med Srednjimi in Ljutomerskimi goricami iz Ormoža čez Ljutomer v Mursko Soboto je bila otvorena dne 22. novembra 1924. Z njo je omogočen promet Radgona—Ljutomerske proge z ostalo Slovenijo.

Preje so bile nameravane še druge proge. Tako n. pr. iz Zelenega Travnika v Maribor, ki bi šla ob Pesniški dolini mimo Sv. Jurija ob Pesnici dalje doli. S tem bi pridobile Svečinske Slovenske gorice, akoravno je pri zahtevi te železnice bil glavni moment velikonemška želja po pomnčenju Slovenskih goric.

Pred prelomom je bila namenjena tudi železniška proga iz Purkle ali Radgone v Ptuj in dalje kot tekmovalna železnica južne železnice, ki bi imela tudi strateški namen in namen Dunaj zvezati z Adrijo z izvedbo drugih zveznih prog. Kajpada na to progo v doglednem času ni misliti.

2. Takozvana: Državna cesta.

Ta je izhajala iz Dunaja čez Gradec v Maribor in dalje v Trst. Tudi ta je dosegla Slovenske gorice ob Sulmi, je šla do leta 1828 od Ernovža dalje čez Plavč, kjer je dosegla 504 m višine nad morjem, dalje šla do Zgornje Sv. Kungote, potem pa ob Pesnici po Dolgem dolu (deloma že izven Slovenskih goric) do Lajtersberga v Maribor. Šele v omenjenem času so zidali novo državno cesto iz Lajtersberga po Cirkniški dolini čez Sv. Ilj v Špilje in Ernovž, kjer se vsteka v staro državno cesto. S tem so seveda dosegli, da so se Plavški višini ognili za blizu 200 m.

3. Deželne, oziroma okrajne ceste.

V prvi vrsti moramo tukaj omeniti cesto, ki se je prej imenovala »Lučanska cesta.« Prišla je iz Ivnika in že od Arveža naprej do Lučan šla ob robu Slovenskih goric. Od Lučan naprej je dospela na Pesniški vrh in potem v Pesniški dolini ob Pesnici dospela v Zgornjo Sv. Kungoto, kjer se je stekala v staro državno cesto do Lajtersberga.

Od imenovane ceste so bile postranske proge od Lučan v Ernovž čez Krnski hrib kot meja med Brdi in Svečinskimi Slovenskimi goricami. Nadalje nekdanja državna cesta od Zgornje Sv. Kungote čez Plavč v Ernovž.

Nekako kot nadaljevanje Lučanske ceste je Maribor—Radgonska cesta od Lajtersberga po Pesniški dolini do

Sv. Trojice, od tam čez Sred. Slovenske gorice do Ivanje v Ščavnici dolini in potem v Radgono, kjer se imenuje del Ptujška cesta; v celem je blizu 40 km dolga.

Od te ceste se ločijo:

a) pri Sv. Marjeti cesta čez Jarenino v Sv. Ilj v Slov. goricah;

b) pri Šikarju vurnberška cesta na Ptuj, ki pa kmalu po začetku prekorači Pesnico;

c) deloma nova cesta od Sv. Lenarta čez Sv. Jurij k Mariji Snežni, šele leta 1924 dovršena;

č) pod Sv. Trojico na Ptuj;

d) novejša okrajna cesta iz Oseka k Sv. Benediktu;

e) iz Cogetinc čez Sv. Anton in Sv. Andraž takozvana Ptuj—Radgonska cesta, ki se združuje po Sv. Andražu v pod č) imenovano;

f) cesta iz Ivanje v Ljutomer v Ščavnici dolini;

g) cesta iz Radgone po Murskem polju v Veržej in nato do deželne meje.

h) Najnovejša cesta, ki še ni dokončana, veže Marijo Snežno s Sv. Iljem. Loči se od ceste pod c).

i) Omeniti še moramo: Ljutomersko cesto iz Bučecovc od proge g) v Ljutomer in dalje v Medžimurje; Ormož—Radgonska proga: Sv. Križ, Ormož, Središče; Ptuj—Ljutomerska cesta iz Dornove čez Sv. Tomaž v Ljutomer, ter Maribor—Vraždinsko cesto Ptuj—Ormož do meje.

Omenjene ceste — mislimo, da smo jih precej izčrpano imenovali — so bile vsaj do prevrata v dobrem stanju. V novjšem času so nje posebno tovorni samodržci precej pokvarili. Tudi občinske ceste so radi ilovnatih tal v precej slabem stanju.

Omeniti še moramo poštne zveze. Žalibog se ne da tajiti, da so te po polomu Avstrije nazadovale in niso več v istem dobrem stanju, kakor so bile še pred recimo desetimi leti.

(Dalje prih.)

Dijak se sprejme na hrano in stanovanje, Pinter, Maribor, Tržaška cesta 39. 46

60 kubičnih metrov jelševih drv proda Stefan Heller, Dolgoše 30 pri Mariboru. 44 2—1

Proda se mali in veliki plato-voz. Meljska cesta 29.

Par lahkih konj na prodaj. Meljska cesta 29.

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—I. 107

Če prodajate hiše, posestva, oddajate trgovino, gostilno, posojilo, javite naslov »Posredovalcu«, informativni in posredovalni bureau, Ljubljana, Sv. Petra cesta 23.

Modna šivi ja Stefanija Kristanič

uljudno poroča svojim cenjenim damam, da se je preselila s svojim salonom iz Vegove ulice št. 18 v Slovensko ulico št. 8, ter se cenjenim damam priporoča. Cene zmernne, postrežba točna, modni žurnali vedno na razpolago.

Izjava.

Podpisana sem dne 6. januarja 1925 obrekovala in opsovala z grdimi psovkami igralko Kmetijskega bralnega društva v Dornovi ter to preključim in obžalujem. S tem jim vračam čast, ker sem nepremišljeno govorila. Zahvaljujem se mše njim, da so mi odpustile.

S spoštovanjem

Marija Kranjc, posestnica v Dornovi.

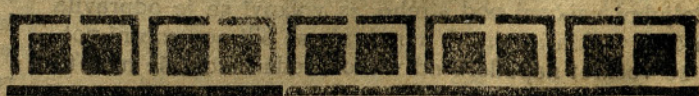
CUNJE

krojaške, suknjene in platnene odpadke, staro železje, kovano in vilito, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbeiter, Maribor

Dravska ulica 15.

Izmenjam tudi staro železje, katero je za vporabo, s kovaskimi odpadki in vilitino.

Živčno slabost

bledico, malokrvnost, opešanje telesnih moči odstrani hitro mnogoizkušeni Neokratosin. Cena zavitku 60 D predplače in 15 D za pošiljske stroške po:

Gesellschaft für chemische und metallurgischen Industrien, Wien, XIII 2, Wissgrillgasse 5.

